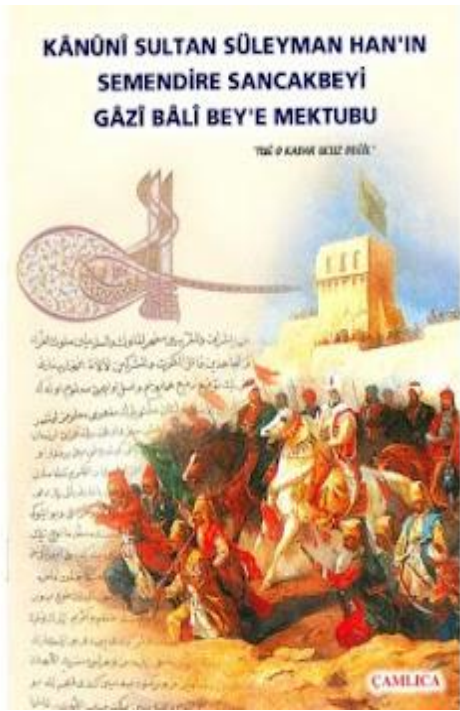

Kanunî Sultan Süleyman Han'ın Semendire Sancakbeyi Gâzî Bâlî Bey'e Mektubu

<https://evladiosmanli.blogspot.com/2011/01/kanuni-sultan-suleymandan-bali-beye.html>

Meşhur akıncı ailesi Malkoçoğulları'na mensup olan Gazi Bali Bey, Bosna ve Rumeli Beylerbeyliği yapmış ve Sultan İkinci Bayezid Han'ın damadı olmuş Malkoçoğlu Damad Yahya Paşa'nın üç oğlundan biridir. Koca Bali Paşa diye de bilinir. İkinci Bayezid'in kızı Aynışah Sultan'ın kızıyla evlenmiştir.

Genç yaşta akıncılığa başlayan Gazi Bali Bey, Kanuni Sultan Süleyman'ın Belgrad'ı fethinde (1521) bulunmuş ve büyük kahramanlıklar göstermiştir. 30 Ağustos 1521'de Belgrad'ın fethinden sonra kale muhafızlığına Yahya Paşazade Bali Bey tayin edilmiştir. Kanuni Sultan Süleyman 1526'da Macaristan seferine çıktıktan sonra Yahya Paşazade Bali Bey 5 bin kadar süvari birliğiyle öncü vazifesiyle gönderilmişti. Mohaç muharebesi sırasında Macar ordusunu arkadan çevirerek hezimete uğratmakta büyük gayretler gösterdi.

Mohaç Meydan Muharebesi'nden sonra Semendire sancakbeyliğine tayin edilen Gazi Bali Bey daha sonra Bosna ve Belgrad sancakbeyliklerinde bulunmuş, 1543 yılında ise Budin beylerbeyliğine getirilmiştir. Aynı yıl vefat eden Gazi Bali Paşa, akıncı beyi olarak bulunduğu şehirlerde cami ve medrese gibi birçok hayır eseri yaptırmıştır.

Onlarca kale fethetmiş, muharebelerde fevkalade cesaretler göstermiş olan Bali Bey, sancakbeyliği alameti olarak kendinde mevcut olan iki tuğun üçe çıkarılmasını rica için 1532 yılında Kanuni Sultan Süleyman'a bir mektup yazmıştı.

Padişah'tan aldığı cevap ise çok manidar olup şöyledir:

اولادكده رعایت اولمايچون حکم حجابون دجا ایلمش سین سقا
 وسلک اولادنه رعایت حصوصی باشم اوزرینه و بند شکره
 نسل عتقانیته اولادندیر یا دستاهلرو و زرار و عظاملر و میر
 میران و میر عظام و عقیقات و ساثر اعلی اسلامدن هر گنگه
 سنک اولادینه رعایت ایلمیه لعنت اتمه و ملائکه و انقاس
 اجدین اوزدینه اوسون و روز محشرده داوچیسی اولوب
 حصوصت ایدره دم اتقال لام یا بالی لیک سن دی داسک دریا
 ایدوب دین مبین بولینه و امور سلطنتیه بدل مقدارین
 صریح ایلیقین بکدیلک بهادر دین و آلتک ایوسین و بوکرو حین
 صقلیه سین نعم الملوی و نعم النیر و دینم حیزد عام ملوحضه
 ایدوب حق سبحانه و تعالی باحتک آجیون رقابچک کسکین
 ایلیوب عسکر اسلامیه سن اعداء دین اوزرینه منصور
 مظفر طیبه و ایکیجه اینه بو رکک اون اوله شویله بیایوب سن
 شریفله عامل اوله سین علامت شریفیه اعتماد ایدر سین
 عسکر گاهی شهر شعبان المعظم سنه ثمان و ثولین و انقب

عاری سلطنتان سیمان علیه الرحمه و الغفران مرحوم کتار
 بالی لیک حصص کوریه کوندر بیک امر شریفک مصور بیدر انقب
 اشراف و القربین حضرت لیلوک و الشریحین ملوک العزیز
 قاطع اهدون قائل الکفرین و لشرکین الاذنه انقب اشراف
 بالی لیک توفیق و بیع حجابون و اسل و ایین معلوم اوله که
 اوزون ارسال اولان حکمتی لیک معنوی معلوم بولندن
 یکنون یاره قاطع ایتمش سین و اوقوز بیکه قران نرمانه
 یوزه کونده سب و انقب بیک باقی کوندر شی سین بریدر اهر
 و نه و ایکیجه اینه بولور اوز ان اولسون و انکوم سنک معلوم
 سون بولور اچون دجا ایلمش سین کون با ناره بالی لیک دین
 طوع ایچون رضایت زکدر اگرجه سن نیکه بو حیزدی و بولور که
 بولک و بیزدی سنک لیلوکن مقابله سنده مقدما اوج لیک
 لدم و بیزدی سنک حیزمتک ایچون بوی بولور که سن اوزر ایلون
 خطاب بیله خطاب ایلدک ایلمش بولور که سنک خلدت و لغتیه
 زکدر لیک ده اوج بوی بولور که حیزمتک سنک اولک طوع ایچون
 نوز بون و بیزدی بولور اوج شله عظیم و تکرم ایلدک بولور
 و بیزدی بولور بولور اولور ای دی سدی بولور ایلمش لیک
 کفرین بولور که کوریه بیسی ایلمش سن و هر شی حیزمت ایلدن
 بولور و عاقبتین هر بولور که و بیزدی سین کندی قییم ایله بو
 بولور حکمتک فتح ایلمش دیمه سین حکمتک حیزمت ایلدن لایق
 حیزمت بولور کور ثالده بولور بولور و بولور کور حقیقاً
 بلکه بول اولون ایکی کده سن کیدر بولور که حیزمت و رکاب حیزمت

لاردن اوله کور که کور لایق اوزرینه قییم لری اوزرین او
 لسون و حله لیک سیزجه سی عدالتد مر حیزمت بولور حیل لکوم
 دیشکیر بولور کونک عدلی جیح بول حیزمتک سنک حیزمت حیل لکوم
 دیکه کونک حیزمتک حیزمتک عدل بولدن ایلمه اولور کون حیزمت
 و بیزدی سین سنک سیزک لیک حیزمتک بولور که بولور
 اولون ظلم و عدت و دن بیزه مشاب اولور ایلمه سنک و ایلک
 باشم بولور که اول کورده شروسلی اولوب داسک لکدن
 سولنه لکوم و بر ادمک حیزمتک حیزمتک لکوم سنک
 حیزمتک ایلمه لکوم سین و ایلک ایلمه سین سنک حیزمت
 هر شی اتمه حیزمتک بوی دین این زایدک حیزمتک ایلمه لکوم
 ایلمه حیزمتک لکوم سین و ایلک و ایلک ایلمه حیزمتک اولون
 دویق و زمانه زاهدک حیزمتک بولور که کور سنک ایلمه حیزمت
 کور که حیزمتک بولور اول حیزمتک ایلمه حیزمتک بولور
 و حیزمتک اولوب بولور حیزمتک ایلمه سین ایلک حیزمتک
 کور حیزمتک اوزر اوله سین حیزمتک بولور ایلمه حیزمتک
 ایلمه اوله سین حیزمتک ایلمه حیزمتک ایلمه حیزمتک بولور
 بالی لیک حیزمتک حیزمتک کیدر و هر کور حیزمتک بولور

FERMAN-I ŞERİFİM VASIL OLUNCA MALUM OLA KI:

"TUG O KADAR UCUZ DEGİL"

"İftiharul-havassi'l-mukarrebın mu'temedül-mülüki ve's-selatin katilül-kefereti ve'l-müşrikın itibar sahibi Lalam Gazi Balı Bey;

Ferman-ı şerifim vasıl olunca malum ola ki, tarafınızdan gönderilen mektubu alıp okuduktan sonra anlattıklarınız malumumuz olmuştur. On sekiz pare kale fethetmişsin, otuz bin kızak Tershane-i Amire'me gönderip, altmış bin baş göndermişsin. Berhüdar olasın. İki cihanda yüzün ak, ekmeğim sana helal olsun. Bir tuğ rica eylemişsin.

Ya Gazi Balı Bey, daha bir tuğ zamanı değildir. Gerçi sen bize bu hizmeti ve iyiliği eyledin. Biz dahi senin iyiliğin karşılığında sana üç iyilik ettik:

Birincisi sana "Emirü'l-mü'minin" hitabıyla hitab eyledik. İkincisi; sana 'hil'at-ı fahire' gönderdik. Üçüncüsü ise sana Hazret-i Resul-i Ekrem sallAllahü aleyhi vesellem Efendimiz'in tuğunu verdik.

Seni bu üç nesne ile tazım ve tekrim eyledik. Bunların üzerine asla bir ihsan olmaz. İmdi sen dahi bu iyiliklerin şükrünü yerine getirmeye gayret eyleyesin ve her işi Allah'tan bilesin ve zihar nefesine gurur getirmeyesin. Kendi kılıcım ile 'Bu kadar memleket fethyledim!' demeyesin.

Memleket Allah'ındır. İkinci olarak Hazret-i Peygamber'indir. Üçüncü olarak Cenab-ı Hakk'ın izni ile ben halifenindir.

Ve bey olmak iki kefeli bir terazidir. Bir kefesi cennet, bir kefesi cehennemdir. Şunlardan ola gör ki gözleri uyur ise kalpleri uyanıktır. Her işin başı adalettir. Adaletli ol ki her günün ibadete sayılsın. Hakk Sübhanehü ve Teala cümlemizi adil kullarından eyleye.

Serasker olman ve beyliğin hasebiyle hükmünün geçtiği yerlerde olan zulüm için mahşer günü bize sual olunur ise senin yakana yapışırım. Ola ki o günde mahcup olmayıp yakanı benden selametle kurtarasın.

Bir kişiyi hizmette kullanmak murad edersen zinhar o kişinin dış görünüşüne itimad eylemeye- sin. Çok kimseler var ki elinde fırsat olmadığı zaman sevimli yüzünü gösterirler. Eline fırsat geçtiği anda Nemrud olurlar. Velhasıl insanları tecrübe edesin ve sonra aldanmayasın. Göz ku- lak açasın.

Eğer beyler ve vekiller iyi insan olsa halkın hakkı ve hali iyi olur. Halk beylerin çerağı (otlağı) gibidir. Her kim çerağına bakmazsa hali yaman olur. Bazı kimseler vardır ki, gündüz oruç tutar, gece namaz kılarlar. Amma putperest odur ki mala muhabbet edenlerdir. Halkı mal sevmekten başka hiçbir şey azdıramaz.

İmdi sen dahi fani olan şeye meyl ve muhabbet eylemeyesin. Nimetleri Allah'ın kulları üzerine harcayasın. Kerem elini açasın. Hased üzere olmaktan uzak durasın. Mal eksilir diye huzursuz olmayasın. İhtiyaç ve zaruret hasıl olunca buraya bildiresin. Mevcut olan hazineden sana üç dört yüz kese harçlık vermeye aczim yoktur.

Fetholunan kalelerin mal ve erzaklarının tamamını beytülmal için almayasın. Zinhar rıza-yı hü- mayunum yoktur. Beytülmal için beşte birini alıp gerisini İslam askerine dağıtasın.

İslam askerine riayet eyleyesin. İhtiyarlarını baba bilesin. Daha küçüklerini kardeş bilesin. Daha küçüklerini oğul bilesin. Oğullarına merhamet ve şefkat edesin. Karındaşlarına ikram eyleyesin. Babalarına tazim ve ihtiram eyleyesin. İslam askerine hiçbir surette zorluk ve sıkıntı çektirme- yesin.

O diyarlarda bulunan Allah'ın fakir kullarını gözleyesin. Sadakaya muhtaç bulunanların beytül- malden elbiselerini ve ihtiyaçlarını göresin. Fakirler Hakk Teala'nın kullarıdır. Beytülmal-i Müslimın Allah'ın kullarının hakkıdır.

O diyarlarda seyyidlerden yaşayan var ise ismi ve resmi ile tarafımıza arz edip bildiresin. Devlet tarafından maaş tayin olunup Resulullah'ın evlatarına bir vechile sıkıntı çektirmeyesin.

Reaya fukarasının, vergi olarak alınan zahirelerden başka yarım akçelik bir vergi ile dahi olsa rencide olunmasına katiyyen rızam yoktur ki, bizim reayamızın rahat halini kafirlerin reayası görüp gıpta eylesinler. Meyl ve muhabbetleri bizim tarafımıza olsun.

Ve mümtaz kadılardan fazilet sahibi Mevlâna Mustafa Efendi'yi ordu kadısı tayin edip gönderdim. Vardığında en güzel şekilde Şer'-i Şerif'e itaat edesin. "Ulemanın eti zehirlidir." hadisi gereğince hatırını rencide eylemekten çokça sakınasın. Zira "Alimler peygamberlerin varisleridir"

Bazı köyler vakfetmeyi murad etmişsin, Allah'a yemin ederim ki fetholunan köylerin cümlesini vakfedersen makbulümdür. Vakfi arzu edilen köylerin müfredat defterlerini gönderesin. Senden sonra, Osmanlı ailesinden gelen padişahlar ve vezirler ve beylerbeyiler ve sancakbeyleri ve kadılar ve bilcümle Ehl-i İslam'dan her kim senin evladına riayet eylemez ise Allah'ın laneti onların üzerine olsun! Mahşer günü davacısı olup düşmanlık ederim.

İmdi ya Gazi Bali Bey!

Sen dahi canla başla çalışıp din-i mübin uğrunda ve sahanat işlerine bağlılıkta gayret sarf edesin. Yiğitlerin bahadırlarını saklayasın. Atın sağlam ve kuvvetli olanını besleyesin. Ve kılıcını muhafaza edesin. Cömertlik kapısını açık tutasın.

Ni'me'l-mevla ve ni'me'n-nasir (O ne güzel Mevla ne güzel yardımcıdır) zikrini tekrardan hali olmayıp zahir ve batın erenlerinin himmetlerini yoldaş kılıp "Üd'u rabbekum tazarru'an ... (Rabbimize yalvararak dua edin) ayetini boynuna hamail edip ve benim hayır duamı alasın. Hakk Sübhanehü ve Teala uğrunu açık, kılıcını keskin eylesin ve din düşmanları üzerine seni İslam askeri ile daima muzaffer kılsın! İki cihanda yüzün ak olsun!

Şöyle bilip bu emr-i şerifimle amel olasın! Sene 938 (1532)2

Kemal Edib Kürkçüoğlu, "Kanuni'nin Bali Beğ'e Gönderdiği Hatt-ı Hümayun", Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1950, s. 1-13; Hatt-ı Hümayun'un sureti: Çamlıca Basım Yayın Araştırma Kütüphanesi, Yazma eserler Kısmı; Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Ktb., İsmail Saib Sencer Yazmaları, nr. 2555/I.

Gönderen EVLÂD-I OSMANLI zaman: 1/12/2011

Etiketler: Kanuni Sultan Süleyman, Osmanlı Tarihi